

548

Besluit van 21 november 1989, houdende vaststelling van het Warenwetbesluit Zoetstoffen

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 6 februari 1989, DGVgz/VVP/L, nr.684128, gedaan in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken, A.J.Evenhuis, en Onze Minister van Landbouw en Visserij;

Overwegende, dat de keuze in stoffen welke eet- en drinkwaren een zoete smaak kunnen geven, dan wel suiker kunnen vervangen, aanzienlijk is toegenomen en ook nog verder zal toenemen;

Overwegende, dat is gebleken dat de eindverbruiker naast de traditioneel gezoete eet- en drinkwaren een keuze wil kunnen maken uit eet- en drinkwaren welke met zoetstoffen zijn gezoet;

Overwegende, dat het belang van de volksgezondheid en de goede voorlichting omtrent waren vereist dat er regels worden gesteld omtrent het gebruik van zoetstoffen en de aanduiding van met zoetstoffen gezoete eet- en drinkwaren;

Gelet op de artikelen 1, vierde lid, 4, eerste lid, onderdeel a, 6, onderdeel a, 8, onderdelen a, b en c, 12 en 14 van de Warenwet (Stb. 1988, 360) en op artikel II, eerste lid, van de Wijzigingswet 1988 Warenwet (Stb. 358), jo. de artikelen 14 en 16 van de Warenwet (Stb. 1935, 793);

De Adviescommissie Warenwet gehoord (adviezen van 9 oktober 1986, nr. 13 622/115, en van 14 juni 1989, nr. 14 088/(15)15);

De Raad van State gehoord (advies van 20 juni 1989, No.W13.89 0079);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 13 november 1989, VVP/L-685467, uitgebracht in overeenstemming met Onze Ministers van Economische Zaken en van Landbouw en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Par. 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. *zoetstoffen*: alle waren, andere dan suikers, die vanwege de zoetende werking bestemd en geschikt zijn om, al dan niet tezamen met een draagstof, als zoetend ingrediënt van eet- of drinkwaren te dienen;

b. *kunstmatige zoetstoffen* : zoetstoffen welke door chemische synthese zijn verkregen, en waarvan per gewichtseenheid de zoetkracht aanmerkelijk groter is dan die van suiker, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder b, van het Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977 (Stb. 141)

c. *suikers*: een of meer der waren als bedoeld in het Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977;

d. *draagstof*: het ingrediënt dat een juiste doseerbaarheid en hanteerbaarheid van zoetstoffen mogelijk maakt.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid, onderdeel a, worden onder zoetstoffen niet verstaan eet- of drinkwaren die vanwege de zoete smaak zouden kunnen worden gebezigd als zodanig, of als ingrediënt van andere eet- of drinkwaren, ten einde aan die waren (mede) een zoete smaak te geven.

Artikel 2

1. Het is verboden zoetstoffen welke niet voldoen aan de in of krachtens dit besluit gestelde eisen, te verhandelen of in eet- of drinkwaren te verwerken.

2. Het is verboden zoetstoffen te verhandelen anders dan met inachtneming van de voorschriften in of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot het bezigen van hun aanduiding of vermeldingen.

3. Het is verboden met gebruikmaking van in dit besluit aangegeven aanduidingen andere waren te verhandelen dan zoetstoffen waaraan die aanduiding is voorbehouden.

4. Het is verboden eet- of drinkwaren te verhandelen die voor wat betreft de verwerking van zoetstoffen in die eet- of drinkwaren, niet voldoen aan de eisen in of krachtens dit besluit gesteld.

5. Het is verboden met zoetstoffen bereide eet- of drinkwaren te verhandelen anders dan met inachtneming van de voorschriften in of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot het bezigen van hun aanduiding of vermeldingen.

Par. 2 Toelating en gebruik

Artikel 3

1. Als zoetstof zijn uitsluitend toegelaten de stoffen die zijn opgenomen in de bijlage.

2. Zoetstoffen moeten voldoen aan de volgende algemene zuiverheidseisen:

a. het gehalte aan arsenicum mag ten hoogste 3 mg per kg bedragen;

b. het gehalte aan lood mag ten hoogste 10 mg per kg bedragen;

c. het gehalte aan cadmium mag ten hoogste 10 mg per kg bedragen;

d. het gehalte aan nikkel in de in onderdeel B van de bijlage opgenomen polyolen mag ten hoogste 20 mg per kg bedragen.

3. Onze Minister kan, gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels vaststellen met betrekking tot de zuiverheid van de in de bijlage opgenomen zoetstoffen.

4. De verpakking van vloeibare kunstmatige zoetstoffen bestemd voor de aflevering aan de eindverbruiker, moet geschikt zijn om een dosering volgens de gebruiksaanwijzing op doelmatige wijze mogelijk te maken.

Artikel 4

1. Uitsluitend bij de bereiding van eet- of drinkwaren die behoren tot onderstaande categorieën mogen zoetstoffen worden gebruikt, onderscheidenlijk mogen zoetstoffen in die waren aanwezig zijn:

- a. alcoholvrije dranken;
- b. bakkerswaren;
- c. bier;
- d. chocolade en chocoladeprodukten;
- e. consumptie-ijs;
- f. dessertprodukten en waren ter bereiding daarvan;
- g. vloeibare en visceuze melkprodukten;
- h. salades;
- i. suikerwerk en kauwgom;
- j. tafelzuren;
- k. visconserven met een lage zuurgraad;
- l. vitaminepreparaten;
- m. verduurzaamde vruchtenprodukten.

2. Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers van Economische Zaken en van Landbouw en Visserij, en gehoord de Adviescommissie Warenwet, stelt per categorie van de in het eerste lid genoemde eet- of drinkwaren vast voor welke specifieke eet- of drinkwaren het in dat lid bedoelde gebruik, onderscheidenlijk de in dat lid bedoelde aanwezigheid van zoetstoffen, met inachtneming van het bepaalde in het derde lid, is toegestaan.

3. In de krachtens het tweede lid aangewezen eet- of drinkwaren mogen slechts zoetstoffen aanwezig zijn, voor zover die waren tengevolge van het gebruik van zoetstoffen:

- a. een technologisch voordeel bezitten, dan wel
- b. een voedingskundig voordeel bezitten, met name vanwege een duidelijk lagere energie-waarde, ten opzichte van eet- of drinkwaren welke in samenstelling slechts van de betrokken eet- of drinkwaar afwijken voor wat betreft de afwezigheid van zoetstof, of de aanwezigheid van een grotere hoeveelheid suikers, dan wel
- c. zonder cariogeen effect zijn.

4. Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers van Economische Zaken en van Landbouw en Visserij, en gehoord de Adviescommissie Warenwet, stelt ten aanzien van de krachtens het tweede lid aangewezen eet- of drinkwaren vast welke zoetstof in de desbetreffende eet- of drinkwaar mag worden of zijn verwerkt, en de ten hoogste toegelaten hoeveelheid ervan.

5. Aan de vaststelling, bedoeld in het vierde lid, kunnen voorschriften worden verbonden ten aanzien van bij de verhandeling te bezigen vermeldingen verband houdende met de vanuit oogpunt van gezondheid en veiligheid per dag ten hoogste te consumeren hoeveelheid van de betrokken zoetstof.

Par. 3. Levensmiddelenadditieven

Artikel 5

1. In zoetstoffen mogen geen andere dan de volgende levensmiddelenadditieven worden verwerkt of aanwezig zijn:

- a. anti-schuimmiddelen, waaronder begrepen de aminozuren L-leucine en L-glycine, evenwel uitsluitend in kunstmatige zoetstoffen;
- b. anti-klontermiddelen;
- c. andere door Onze Minister, gehoord de Adviescommissie Warenwet, in zoetstoffen toegelaten levensmiddelenadditieven.

2. Onze Minister, gehoord de Adviescommissie Warenwet, kan nadere regels stellen met betrekking tot de ten hoogste toegestane hoeveelheid van de in het eerste lid bedoelde levensmiddelenadditieven.

3. Onze Minister, gehoord de Adviescommissie Warenwet, kan voorts bepalen dat specifieke levensmiddelenadditieven, begrepen onder de in het eerste lid bedoelde groepen van levensmiddelenadditieven, niet in een zoetstof mogen worden verwerkt of in een zoetstof aanwezig mogen zijn.

Par. 4. Aanduidingen en vermeldingen

Artikel 6

1. De in de bijlage voor de desbetreffende zoetstof aangegeven aanduiding mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor de zoetstof waaraan die aanduiding is voorbehouden.

2. Indien zoetstof zich bevindt in een verpakking die bestemd of geschikt is om aan de eindverbruiker te worden afgeleverd, moet de in het eerste lid bedoelde aanduiding vergezeld zijn van een vermelding of voorstelling, aangevende de zoetkracht van de waar per doseereenheid in vergelijking tot suiker, uitgedrukt in veelvoud van 0,5.

3. Onze Minister kan, gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels vaststellen met betrekking tot bij de verhandeling te bezigen vermeldingen, teneinde een juist en veilig gebruik van de desbetreffende zoetstof mogelijk te maken.

4. In een winkel, op een markt of in enige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats moeten voor zoetstoffen, indien zij zich niet bevinden in een verpakking bestemd of geschikt om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd, of niet zijn verpakt,

de in het eerste lid bedoelde aanduiding en de in het tweede lid bedoelde vermelding voor de koper duidelijk zichtbaar en gemakkelijk leesbaar zijn aangebracht op of in de onmiddellijke nabijheid van de waar.

Artikel 7

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 6, eerste lid, moet de aanduiding *kunstmatige zoetstof* worden gebezigd voor kunstmatige zoetstof, bestemd om als zodanig aan de eindverbruiker te worden afgeleverd.

2. Voor kunstmatige zoetstoffen, bestemd om als zodanig aan de eindverbruiker te worden afgeleverd, moet een vermelding worden gebezigd, aangevende de in kiloJoules uitgedrukte energiewaarde per doseereenheid, voor zover deze meer bedraagt dan 0,5 kJ.

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 17 van het Algemeen Aanduidingenbesluit (Warenwet) (Stb. 1981, 621) moet, indien het betreft een of meer afzonderlijk voorverpakte eenheden kunstmatige zoetstof(fen) welke zich bevinden in één verpakking, tevens op die voorverpakte eenheden de in het eerste lid bedoelde aanduiding worden gebezigd.

4. In een winkel, op een markt of in enige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats moeten voor kunstmatige zoetstoffen, indien zij zich niet bevinden in een verpakking bestemd of geschikt om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd, of niet zijn verpakt, de in het eerste lid genoemde aanduiding en de in het tweede lid bedoelde vermelding voor de koper duidelijk zichtbaar en gemakkelijk leesbaar zijn aangebracht op of in de onmiddellijke nabijheid van de waar.

Artikel 8

De in artikel 3, eerste lid, van het Algemeen Aanduidingenbesluit (Warenwet) bedoelde aanduiding, onderscheidenlijk de in de desbetreffende wettelijke regeling voorgeschreven aanduiding voor een eet- of drinkwaar waarvan suikers doorgaans ingrediënt zijn, onderscheidenlijk moeten zijn, mag, tevens worden gebezigd voor bedoelde eet- of drinkwaar waarin die suikers geheel of gedeeltelijk zijn vervangen door zoetstoffen, tenzij ten aanzien van de uit een zodanige vervanging voortvloeiende aanduiding uitdrukkelijk anders is bepaald in de desbetreffende wettelijke regeling.

Artikel 9

1. Op de verpakking van eet- of drinkwaren waarin krachtens artikel 4 een of meer zoetstoffen aanwezig zijn, moet de aanduiding «gezoet met x» worden gebezigd, waarin «x» vervangen moet zijn door:

- «zoetstof(fen)»; dan wel
- de in de bijlage genoemde benaming van de gebezigde zoetstof(fen);

onmiddellijk volgend op

- a. de in artikel 3, eerste lid, van het Algemeen Aanduidingenbesluit (Warenwet) bedoelde aanduiding, onderscheidenlijk
- b. de desbetreffende in artikel 8 bedoelde aanduiding.

2. Indien ter verkrijging van een zoete smaak van eet- of drinkwaren, behalve een of meer zoetstoffen, suikers of een of meer zoetende ingrediënten als bedoeld in artikel 1, tweede lid, zijn gebezigd, moet voorafgaande aan het in het eerste lid genoemde onderdeel van de aanduiding van de waar het woord «mede» worden gebezigd.

3. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is niet van toepassing indien ten aanzien van de uit het gebruik van een zoetstof voortvloeiende aanduiding van een eet- of drinkwaar uitdrukkelijk anders is bepaald in de desbetreffende wettelijke regeling.

4. Onverminderd het bepaalde in artikel 5, eerste lid, onder b, van het Algemeen Aanduidingenbesluit (Warenwet), moet, voor zover kunstmatige zoetstof ingrediënt is van de desbetreffende waar, in de lijst van ingrediënten de groepsnaam «kunstmatige zoetstof» worden gevolgd door de in de bijlage genoemde aanduiding van de desbetreffende zoetstof.

5. In een winkel, op een markt of in enige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats moeten voor met zoetstoffen bereide eet- of drinkwaren die zich niet bevinden in een verpakking die bestemd of geschikt is om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd of niet zijn verpakt, de aanduiding bedoeld in het eerste en tweede lid, voor de koper duidelijk zichtbaar en gemakkelijk leesbaar zijn aangebracht op of in de onmiddellijke nabijheid van de waar.

Artikel 10

1. Voor eet- of drinkwaren waarvan suikers een ingrediënt zijn moet, indien van die eet- of drinkwaar tevens zoetstof ingrediënt is, een vermelding worden gebezigd aangevende het suikergehalte van de waar.

2. Onder suikergehalte bedoeld in het eerste lid, wordt verstaan het met behulp van een refractometer bepaalde percentage opgeloste droge stof, uitgedrukt als suiker.

Artikel 11

1. Als methoden van onderzoek welke bij uitsluiting beslissend zijn voor de vaststelling of met betrekking tot de desbetreffende zoetstof al dan niet is voldaan aan de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, worden aangewezen chromatografische en andere scheidingsmethoden, alsmede detectiemethoden.

2. Onze Minister kan, gehoord de Adviescommissie Warenwet, omtrent de in het eerste lid bedoelde methoden nadere regels stellen.

Artikel 12

In het *Algemeen Besluit (Warenwet)* (Stb. 1949, J 306)¹ vervalt artikel 3^{quater}, alsmede in artikel 9, eerste lid, het zinsdeel, «een en ander met inachtneming van het bepaalde in artikel 3^{quater}».

Artikel 13

In het *Frisdranken- en siropenbesluit (Warenwet)* (Stb. 1979, 100)² worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Na artikel 10 wordt een nieuw *artikel 10a* ingevoegd, luidende:

Artikel 10a

1. Het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 7, voor zover betrekking hebbend op het minimum-suikergehalte, is niet van toepassing op de aldaar bedoelde waren die krachtens het Warenwetbesluit Zoetstoffen zijn aangewezen als waren waarin zoetstoffen bij de bereiding mogen worden gebezigd, mits zij overeenkomstig de aan bedoelde aanwijzing verbonden eisen zijn bereid.

2. In het tweede lid van *artikel 11* wordt de puntkomma gewijzigd in een punt, waarna het gedeelte achter dit leesteken komt te vervallen.

Artikel 14

In het *Jam- en geconserveerde vruchtenbesluit (Warenwet) 1982* (Stb. 693)³ worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Het bepaalde in *artikel 1*, eerste lid, onder b, 2°, komt als volgt te luiden:

2°. *suikergehalte:*

de refractometerwaarde, bedoeld onder c.

2. Na artikel 8 wordt een nieuw artikel 8a ingevoegd, luidende:

Artikel 8a

1. Het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 8, voor zover betrekking hebbend op het minimum-suikergehalte is niet van toepassing op de aldaar bedoelde waren die krachtens het Warenwetbesluit Zoetstoffen zijn aangewezen als waren waarin zoetstoffen bij de bereiding mogen worden gebezigd, mits zij tevens overeenkomstig de aan bedoelde aanwijzing verbonden eisen zijn bereid.

3. In *artikel 11* worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In het eerste lid wordt de onder b genoemde aanduiding «*vruchten op water lichtgezoet*» vervangen door: *vruchten op zeer lichte siroop*.

b. Het derde lid wordt vernummerd tot vierde lid, in de aanhef waarvan tevens het zinsdeel «het eerste en tweede lid» wordt vervangen door: het eerste tot en met derde lid.

c. Een nieuw derde lid wordt ingevoegd, luidende:

3. Voor de waar, verkregen door vruchten geheel of in stukken in een oplossing van suikers en zoetstoffen in water door warmte te conserveren, moet, met inachtneming van het bepaalde in artikel 23, en onver-

minderd het bepaalde in artikel 9 van het Warenwetbesluit Zoetstoffen worden gebezigd één der in het eerste lid, onder b tot en met e, genoemde aanduidingen. De desbetreffende aanduiding mag uitsluitend worden gebezigd voor de waar waarvan het vloeibare gedeelte overeenkomt met het achter die aanduiding vermelde suikergehalte.

4. Aan *artikel 22* wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Het bepaalde in de artikelen 9, 12, 15 tot en met 18, 20 en 21, voor zover betrekking hebbend op het minimum-suikergehalte, is niet van toepassing op de aldaar bedoelde waren die krachtens het Warenwetbesluit Zoetstoffen zijn aangewezen als waren waarin zoetstoffen bij de bereiding mogen worden gebezigd, mits zij overeenkomstig de aan bedoelde aanwijzing verbonden eisen zijn bereid.

5. Aan *artikel 25* wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Een verschil van het geconstateerde suikergehalte ten opzichte van het opgegeven suikergehalte zoals voorgeschreven op grond van het bepaalde in het eerste lid, onder b, 3°, en onder d, wordt niet als afwijkend beschouwd, voor zover dat verschil minder bedraagt dan

- 3% voor de waren bedoeld in de artikelen 3 tot en met 7 en 8a;
- 5% voor de waar bedoeld in artikel 8;
- 10% voor de overige in dit besluit bedoelde waren.

6. In het tweede lid van *artikel 27* wordt de puntkomma gewijzigd in een punt, waarna het gedeelte achter dit leesteken komt te vervallen.

Artikel 15

Het vierde lid van artikel 4 van het *Consumptieijbsbesluit (Warenwet) 1978* (Stb. 238)² komt te vervallen.

Artikel 16

Het *Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977* (Stb. 141)⁴ wordt als volgt gewijzigd:

1. Artikel 16 vervalt.

2. In artikel 18 vervalt het tweede lid, en wordt het derde lid vernummerd tot tweede lid.

Artikel 17

1. De artikelen 2 tot en met 5 en 8 tot en met 10 zijn niet van toepassing op waren waarvoor krachtens artikel 9, eerste lid, Algemeen Besluit (Warenwet) toestemming is verleend voor het bezigen van een der in dat artikellid bedoelde aanduidingen, met inachtneming van het volgende:

a. Voor zover in de desbetreffende koninklijke besluiten geen termijn is gesteld waarvoor een dergelijke toestemming is verleend, is het bij of krachtens dit besluit gestelde op de desbetreffende waren van toepassing met ingang van het vierde jaar na de datum van inwerking-treding.

b. Voor zover in de desbetreffende koninklijke besluiten een termijn is genoemd waarvoor een dergelijke toestemming is verleend, welke afloopt binnen drie maanden na de datum van inwerking-treding van dit besluit, wordt die termijn verlengd met drie maanden.

c. Voor zover in de desbetreffende koninklijke besluiten een termijn is genoemd waarvoor een dergelijke toestemming is verleend, welke afloopt vanaf drie maanden na de datum van inwerking-treding van dit besluit, is het bij of krachtens dit besluit gestelde op de desbetreffende waren van toepassing met ingang van de datum waarop de in het desbetreffende koninklijk besluit genoemde termijn is verstreken.

d. In afwijking van het bepaalde in de onderdelen a, b of c, blijven koninklijke besluiten waarbij toestemming is verleend voor het gemengd gebruik van suiker(s) en zoetstof(fen), van kracht totdat zij worden ingetrokken. Koninklijke besluiten waarvan de in het desbetreffende besluit gestelde termijn waarvoor toestemming is verleend, afloopt voordat de in de eerste volzin bedoelde intrekking heeft plaats gevonden, blijven van kracht totdat zij bij koninklijk besluit worden ingetrokken.

2. Totdat de in het eerste lid bedoelde termijn in de desbetreffende gevallen is verstreken, onderscheidenlijk totdat de desbetreffende koninklijke besluiten zijn ingetrokken, blijft, in afwijking van het bepaalde in artikel 12, artikel 3^{quater} van het Algemeen Besluit (Warenwet) van toepassing op de desbetreffende waren.

3. De artikelen 2 tot en met 5 en 8 tot en met 10 zijn tevens niet van toepassing op kauwpreparaten, andere dan van tabak, tot het tijdstip waarop bedoelde waren zijn aangewezen krachtens artikel 4, tweede lid, als waren bij de bereiding waarvan zoetstoffen mogen worden gebezigd.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 9 januari 1990 nr. 6

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 24 juni 1988 (Stb. 340).

² Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 14 september 1988, (Stb. 461).

³ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 15 maart 1989 (Stb. 180).

⁴ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 januari 1983, (Stb. 95).

Artikel 18

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad, waarin het wordt geplaatst.

Artikel 19

Dit besluit kan worden aangehaald als «Warenwetbesluit Zoetstoffen».

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 21 november 1989

Beatrix

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

Uitgegeven de *eenentwintigste* december 1989

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

BIJLAGE

De in artikel 3, eerste lid, bedoelde als zoetstof toegelaten stoffen zijn de stoffen welke hieronder zijn vermeld.

In *Onderdeel A* zijn opgenomen de kunstmatige zoetstoffen, terwijl in *Onderdeel B* de overige zoetstoffen zijn vermeld.

A. KUNSTMATIGE ZOETSTOFFEN

1. SACCHARINE

Naam van de stof: Saccharine.

Chemische benaming: orthobenzoëzuursulfimide (saccharine), alsmede de Na-, K-, en Ca-zouten hiervan.

2. CYCLAMAAT

Naam van de stof: Cyclamaat.

Chemische benaming: N-cyclohexylsulfaminezuur (cyclamaat), alsmede de Na-, K-, en Ca-zouten hiervan.

3. ASPARTAAM

Naam van de stof: Aspartaam.

Chemische benaming: N-L α -aspartyl-L-phenylalanine-1-methylester.

4. ACESULFAAM-K

Naam van de stof: Acesulfaam.

Chemische benaming: kaliumzout van 3,4-dihydro-6-methyl-1,2,3-oxathiazin-4-on-2,2,-dioxyde.

B. OVERIGE ZOETSTOFFEN

1. POLYOLEN

In het kader van het Warenwetbesluit Zoetstoffen wordt onder polyolen verstaan: sorbitol, mannitol, xylitol, isomalt, maltitol, lactitol en maltitolstroop.

a. SORBITOL

Naam van de stof: Sorbitol.

Chemische benaming: glucitol.

Omschrijving: sorbitol wordt verkregen door hydrogenering van saccharose, dan wel gehydrolyseerd zetmeel.

b. MANNITOL

Naam van de stof: Mannitol.

Chemische benaming: mannitol.

Omschrijving: mannitol wordt verkregen door hydrogenering van fructose.

c. XYLITOL

Naam van de stof: Xylitol.

Chemische benaming: xylitol.

Omschrijving: xylitol wordt verkregen door hydrogenering van xylose.

d. ISOMALT

Naam van de stof: Isomalt.

Chemische benaming: gehydrogeneerde isomaltulose.

Omschrijving: isomalt is een isomeren-mengsel van α -D-glucopyranosyl-1,6-d-glucitol en α -D-glucopyranosyl-1,1-d-mannitol; het wordt verkregen door hydrogenering van isomaltulose.

e. MALTITOL

Naam van de stof: Maltitol.

Chemische benaming: α -D-glucopyranosyl-1,4-D-glucitol.

Omschrijving: maltitol wordt verkregen door hydrogenering van maltose.

f. LACTITOL

Naam van de stof: Lactitol.

Chemische benaming: 4- β -D-galactopyranosyl-D-glucitol.

Omschrijving: lactitol wordt verkregen door hydrogenering van lactose.

g. MALTITOLSTROOP

Naam van de stof: Maltitolstroop.

Chemische benaming: gehydrogeneerde glucosestroop.

Omschrijving: maltitolstroop is een mengsel van hoofdzakelijk maltitol met sorbitol en gehydrogeneerde oligo- en polysacchariden. Het wordt vervaardigd door de katalytische hydrogenering van glucosestroop met een hoog maltosegehalte. Het handelsprodukt wordt geleverd als een stroop zowel als een vast produkt.

2. THAUMATINE

Naam van de stof: Thaumatine.

Omschrijving: thaumatine wordt verkregen door waterige extractie (pH 2,5 – 4,0) van de zaadrok van de vrucht van *Thaumatococcus danielli* (Benth), en bestaat voornamelijk uit de eiwitten Thaumatine 1 en Thaumatine 2 tezamen met geringe hoeveelheden plantenbestanddelen afkomstig uit het bronnenmateriaal.

Deze bijlage behoort bij het Warenwetbesluit Zoetstoffen (Stb. 1989, 548).

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

NOTA VAN TOELICHTING

Inleiding

Artikel 3^{quater} van het Algemeen Besluit (Warenwet) verbiedt de toevoeging van kunstmatige zoetstoffen aan levensmiddelen, met uitzondering van saccharine. Daarnaast is toegestaan het gebruik van cyclamaat en een mengsel van saccharine met cyclamaat, echter uitsluitend krachtens artikel 9, eerste lid, van genoemd besluit verleend koninklijk besluit voor het bezigen van een der aldaar bedoelde aanduidingen. Inmiddels zijn nieuwe kunstmatige en ook andere zoetstoffen beschikbaar, welke de functie van suiker als zoetmakend bestanddeel van eet- of drinkwaren kunnen vervangen zowel als zodanig («zoetje»), als bij de bereiding van eet- of drinkwaren. Door het Wetenschappelijk Comité voor de Menselijke Voeding van de Europese Gemeenschappen is een aantal van deze stoffen inmiddels op hun aanvaardbaarheid voor toepassing bij de bereiding van eet- of drinkwaren positief beoordeeld*).

Voor personen voor wie een verminderde energieopname gewenst wordt maar die ongaarne afzien van de consumptie van zoetsmakende produkten, bestaat er een behoefte aan deze zoetstoffen. Het ligt dan ook in de rede deze stoffen in Nederland toe te laten met – voor zover noodzakelijk kwantitatieve beperkingen, rekening houdend met consumptiecijfers van de betrokken levensmiddelen en met de aanvaardbare dagelijkse dosis.

Gezien de complexiteit van een dergelijke toelating, waarbij de soort zoetstof, de zuiverheid, het maximale gehalte, de keuze van de levensmiddelen en de etikettering geregeld moeten worden, is gekozen voor een specifiek warenwetbesluit (zoals dit ook voor andere hulpstoffen is gedaan), in plaats van opneming ervan in artikel 3^{quater} van het Algemeen Besluit (Warenwet). Het onderhavige besluit stoelt op de Warenwet zoals die luidt na inwerkingtreding van de Wijzigingswet 1988 (Warenwet) (Stb. 358). Daaruit vloeit voort dat het ook niet juist zou zijn om in dit geval – het betreft immers een integrale aanpak van zoetstoffen voor een dergelijke mogelijkheid te kiezen.

Vooruitlopend op de totstandkoming van het onderhavige besluit, is inmiddels een Vrijstellingsregeling in de Staatscourant gepubliceerd, waarmee het gebruik en de toepassing van een drietal zoetstoffen (naast saccharine) is toegelaten. Het betreft het Vrijstellingsbesluit Kunstmatige zoetstoffen (Warenwet) (Stcrt. 1983, 177)**, waarin het gebruik als «zoetje» is toegelaten van aspartaam, cyclamaat en acesulfaam-K. Tevens mogen genoemde zoetstoffen, al dan niet tezamen met saccharine, tot bepaalde maxima worden gebruikt voor de bereiding van bepaalde types limonades. Tenslotte mag aspartaam nog worden toegepast bij de bereiding van bepaalde melkprodukten. Zodra krachtens dit besluit voor die waren een regeling is getroffen, zal genoemde vrijstellingsregeling voor die produkten worden ingetrokken.

Het aantal toe te laten zoetstoffen in de komende tijd zal worden uitgebreid zodra nader toxicologisch onderzoek en de mogelijkheden voor toepassing ervan daartoe aanleiding geven. Het ligt in de lijn der verwachting dat in het kader van de Europese Economische Gemeenschap een lijst van door de Lid-staten toe te laten zoetstoffen zal worden vastgesteld.

* Commissie van de Europese Gemeenschappen: Verslagen van het Wetenschappelijk Comité voor de Menselijke Voeding (16^ereeks), 1985, nr. 10210.

** laatstelijk gewijzigd bij regeling van 24 augustus 1988 (Stcrt. 168).

Opzet van het besluit

Het Warenwetbesluit Zoetstoffen is zowel gebaseerd op de Warenwet (Stb. 1988, 360) als op de Wijzigingswet 1988 Warenwet (Stb. 358). Dat is noodzakelijk omdat naast het eigenlijke Warenwetbesluit Zoetstoffen, tevens een vijftal besluiten, vastgesteld krachtens de Warenwet (Stb. 1935, 793), wordt gewijzigd die rechtstreeks met het onderhavige besluit samenhangen.

Dit besluit vervangt het huidige artikel 3^{quater} van het Algemeen Besluit (Warenwet) (*artikel 12*).

In *artikel 3* is aangegeven dat de in de bijlage genoemde stoffen de toegelaten zoetstoffen zijn. In *artikel 4* worden de categorieën eet- en drinkwaren genoemd die er in principe voor in aanmerking komen dat bij de bereiding ervan zoetstoffen mogen worden gebezigd, alsmede dat daarin zoetstoffen als ingrediënt mogen voorkomen. Tevens is in dat artikel aangegeven welke criteria gelden bij de daadwerkelijke aanwijzing door de betrokken ministers van de specifieke eet- of drink-waren binnen genoemde categorieën, en de daarbij te stellen voorwaarden aan het gebruik van zoetstoffen. Naast de toelating van zoetstoffen als zodanig en toelating ervan voor de bereiding van levensmiddelen, bevat het besluit eisen met betrekking tot het gebruik van hulpstoffen (*artikel 5*), en etiketteringsverplichtingen voor het gebruik als «zoetje» (de *artikelen 6 en 7*). Voor wat betreft de aanduiding van met zoetstof gezoete eet- of drinkwaren is er voor gekozen dat daarvoor gebruik mag worden gemaakt van de benaming van de «normaal» gezoete eet- of drinkwaren, aangevuld met de aanduiding dat de betrokken waar (tevens) gezoet is met zoetstof (*artikel 8 en 9*).

Ten einde de consument voldoende inzicht te verschaffen in het suikergehalte van mede met zoetstof gezoete produkten, moet tevens het suikergehalte van het produkt worden vermeld (*artikel 10*).

In enkele Warenwetbesluiten is bepaald dat bij de bereiding van in de betrokken besluiten bedoelde waren geen zoetstoffen mogen worden gebezigd, tenzij deze voor diabetici zijn bestemd. Dat uitgangspunt wordt in het onderhavige besluit verlaten, hetgeen betekent dat de betrokken bepalingen komen te vervallen (*artikelen 13 tot en met 16*). In laatstgenoemde artikelen zijn tevens aanpassingen van de daarin genoemde besluiten opgenomen welke rechtstreeks verband houden met de werking van het onderhavige besluit.

In *artikel 17* ten slotte is een overgangsbepaling opgenomen terzake van de door de Kroon, op basis van artikel 9, eerste lid, Algemeen Besluit (Warenwet) verleende toestemmingen om op eet- of drinkwaren de aanduidingen «voor diabetici», «suikervrij», e.d. te mogen bezigen. Die aanduidingen zullen worden vervangen door de in artikel 8 bedoelde aanduiding, dan wel een andere aanduiding waarin in elk geval «gezoet met ...» voorkomt.

Advies van de Adviescommissie Warenwet

Het advies van de Adviescommissie Warenwet (verder te noemen: ACWW) bestaat uit verschillende onderdelen, namelijk:

- a. een antwoord op de beide in de adviesaanvraag gestelde vragen (t.w.: de wenselijkheid van mengsels van suiker en zoetstof; de benaming van met zoetstof gezoete produkten);
- b. een minderheidsstandpunt van de op aanbeveling van de beide consumentenorganisaties benoemde leden van het adviesorgaan;
- c. een artikelgewijs commentaar op de voorgestelde tekst.

Onderdeel a. is terug te vinden in twee belangrijke uitgangspunten van het onderhavige besluit. Het eerste is dat, mits voldaan wordt aan

bepaalde voorwaarden, tegen de mogelijkheid van het zoeten van eet- of drinkwaren met een mengsel van suiker(s) en zoetstoffen geen bezwaar kan worden gemaakt, mits de verbruiker van de waar op eenvoudige en duidelijke wijze, namelijk via de aanduiding, over die samenstelling wordt geïnformeerd. Het tweede betreft het, als onderdeel van de aanduiding, bezigen van de benaming van de met suiker(s) gezoete eet- en drinkwaar, waarnaast als complementair onderdeel van de aanduiding moet worden aangegeven dat het produkt (mede) met zoetstof is gezoet. Daarnaast noemt het adviesorgaan een aantal criteria waaraan moet worden voldaan alvorens zoetstoffen bij de bereiding van eet- of drinkwaren mogen worden toegelaten. Ondergetekende acht toelatingscriteria van groot belang en geeft er de voorkeur aan deze in het besluit zelf op te nemen (*artikel 4, derde lid*).

Onderdeel b. wordt gevormd door een specifiek commentaar van de zijde van de consumentenorganisaties, welke deels afwijkt van het advies bedoeld in onderdeel a. Het strekt met name tot het slechts beperkt toestaan van zogenaamde mengprodukten, waaronder wordt verstaan het gebruik van een mengsel van suiker(s) en zoetstof bij de bereiding van eet- of drinkwaren. Met name de duidelijkheid voor de consument zou met een te ruime toelating ervan niet gediend zijn. Wel wordt opgemerkt dat uit toxicologische overwegingen tegen een menging van zoetstof met een geringe hoeveelheid (suiker(s)), geen bezwaar kan worden gemaakt. Het zal duidelijk zijn dat een gedeeltelijke zoeting met suiker het gebruik van een geringere hoeveelheid zoetstof met zich meebrengt; dit zou vanwege de synergistische werking van suiker(s) op het zoetend vermogen van zoetstof de te bezigen hoeveelheid zoetstof nog geringer kunnen doen zijn. Een commentaar van die strekking is tevens ontvangen van de zijde van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, naar aanleiding van de mededeling van het ontwerpbesluit krachtens de EEG-Richtlijn 83/189/EEG inzake de notificatie van technische voorschriften. Bovendien merkte bij die gelegenheid de Commissie van de Europese Gemeenschappen het volgende op. Een bepaling waarbij door de betrokken ministers zou kunnen worden verboden dat in een waar tegelijkertijd suikers en zoetstof aanwezig zijn (althans de daaruit mogelijk voortvloeiende regeling), moet zodanig handelsbelemmerend worden geacht dat zij niet gedragen kan worden door een der vrijwaringsmogelijkheden genoemd in artikel 36 van het EEG-Verdrag. Daarmee moet zij in strijd worden geacht met het Verdrag. Gelet op deze argumenten, gevoegd bij de door de ACWW zelf naar voren gebrachte criteria, kan tegen toelating van dergelijke mengsels geen bezwaar worden gemaakt.

Onderdeel c. bevat artikelgewijs commentaar bij het voorgestelde ontwerp-besluit. In onderstaande artikelgewijze toelichting zal – indien daartoe aanleiding is – daar nader op worden ingegaan. Wel is het opvallend dat de ACWW bezwaren heeft tegen de aanvankelijke titel van het besluit namelijk Suikervervangende zoetstoffenbesluit (Warenwet). Zij acht de toevoeging «suikervervangend» denigrerend en ongewenst aangezien het zoetsmakende stoffen betreft met vaak geheel eigen eigenschappen, welke niet perse suikervervangend behoeven te zijn. Zij adviseert het besluit te betitelen als Zoetstoffenbesluit, waarin óf de waren bedoeld in het Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977 worden geïncorporeerd, óf juist worden uitgesloten.

De eerste optie lijkt op zich logisch, ware het niet dat er praktische problemen zijn om in één besluit een tweeslachtig toelatingssysteem te hanteren, namelijk een algemene toelating van suiker(s) en een zeer stringente, stofgebonden toelating van zoetstoffen.

Bovendien gaat het in het laatste geval om levensmiddelenadditieven waarvoor in elk geval een andere benadering vereist is dan ten aanzien van suikers. De tweede optie is in het onderhavige besluit opgenomen, ervan uitgaande dat «men» onder zoetstof inderdaad iets anders dan suiker(s) verstaat.

Dit besluit is gebaseerd op de Warenwet zoals die in 1988 is gepubliceerd in Staatsblad nr.360. Het is voor de duidelijkheid gewenst dat zulks op enigerlei wijze in de naam tot uitdrukking wordt gebracht. Er is voor gekozen om daartoe als aanhaaltitel voor alle Warenwetbesluiten te nemen: 'Warenwetbesluit', terwijl algemene maatregelen van bestuur gebaseerd op de nog niet aldus gewijzigde Warenwet plegen te worden aangehaald als: '....besluit (Warenwet)'. De aanhaaltitel van het onderhavige besluit is dan ook geworden: «Warenwetbesluit Zoetstoffen».

Artikelgewijs

Het eerste lid van *artikel 1* bevat definities van de voor dit besluit relevante begrippen. Onder zoetstoffen wordt in principe verstaan alle andere stoffen dan suiker(s) die vanwege de zoetende werking bestemd en geschikt zijn om als zoetstof te dienen. Teneinde evenwel te voorkomen dat dan eet- of drinkwaren die van zichzelf een zoete smaak hebben, zoals honing, (geconcentreerd) vruchtensap, e.d. wegens de opzet van dit besluit niet meer zouden mogen worden gebezigd voor dat doel, zijn die waren volledigheidshalve, op grond van het tweede lid, van het begrip uitgezonderd.

In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen twee groepen van zoetstoffen. De eerste groep betreft de kunstmatige intensieve zoetstoffen, de zogenaamde «intensive sweeteners» met een zoetkracht die vele malen groter is dan die van suiker. Deze worden doorgaans door chemische synthese bereid.

De tweede groep betreft met name de polyolen, de zogenaamde «bulk sweeteners» met een zoetkracht die vergelijkbaar is met, of geringer is dan die van suiker. Tevens worden tot deze groep 'overige zoetstoffen' gerekend de stoffen die niet door chemische synthese zijn bereid en mogelijk toch een grote zoetkracht bezitten, zoals thaumatine. Ook in het onderhavige besluit is vanwege dat verschil in bereidingswijze gekoppeld aan de specifieke eigenschap van dergelijke stoffen, voor wat betreft de aanduiding ervan, onderscheid gemaakt tussen beide groepen. De opvatting van de ACWW dat aan de term «kunstmatige zoetstof» geen behoefte zou bestaan, wordt overigens niet onderschreven. Zowel in bijlage II van het Algemeen Aanduidingenbesluit (Warenwet) als in de EEG-richtlijn waarop dat besluit is gebaseerd (nr.79/112/EEG, PbEG L 33, de zogenaamde Etiketteringsrichtlijn), wordt immers de groepsnaam «kunstmatige zoetstof» voorgeschreven.

Voor de duidelijkheid is in dit artikel bepaald dat de draagstof die nodig is om een nauwkeurige doseerbaarheid mogelijk te maken, voor de toepassing van dit besluit als onderdeel van de kunstmatige zoetstof dient te worden beschouwd. Uiteraard dient de draagstof in de lijst van ingrediënten wel afzonderlijk te worden vermeld.

Artikel 2 bevat de verbodsbepalingen die in samenhang met de betrokken regels in het besluit de basis vormen om tegen overtreding van bepalingen op te kunnen treden, welke achtereenvolgens zijn gebaseerd op de volgende bepalingen uit de wet:

eerste lid: art. 4, eerste lid, onderdeel a, en artikel 6, onderdelen a en d;

tweede lid: art. 8, onderdelen a en c;

derde lid: art. 8, onderdeel b;

vierde lid: art. 4, eerste lid, onderdeel a, en artikel 6, onderdeel a;
vijfde lid: art. 8, onderdelen a en c.

Het **eerste lid** betreft de in of krachtens de artikelen 3 en 5 aan de zoetstof gestelde en te stellen eisen. Het **tweede lid** ziet op de voor zoetstoffen voorgeschreven aanduidingen en vermeldingen (artikelen 6 en 7). Het **derde lid** betreft de reservering van de krachtens artikel 6, eerste lid, voorgeschreven en in de bijlage genoemde aanduiding voor de desbetreffende zoetstof. Het **vierde lid** bevat het verbod eet- of drinkwaren te verhandelen die met zoetstoffen zijn gezoet, maar die niet voldoen aan de gestelde eisen voor wat betreft het ingrediënt zoetstof (artikel 4, tweede, derde en vierde lid). Het **vijfde lid** ten slotte heeft betrekking op de voorgeschreven aanduidingen en vermeldingen voor de met zoetstof gezoete eet- en drinkwaren (artikelen 4, vijfde lid, 9 en 10).

Artikel 3 geeft aan dat slechts die zoetstoffen mogen worden verhandeld en gebruikt die zijn toegelaten en zijn opgenomen in de bijlage (**eerste lid**). In principe zullen die zoetstoffen worden toegelaten, welke door het Wetenschappelijk Comité voor de Menselijke Voeding van de EEG zijn geëvalueerd en veilig bevonden om in de voeding te worden gebruikt. Bovendien wordt in EEG-kader gewerkt aan een integrale aanpak van levensmiddelenadditieven, waaronder zoetstoffen. Ook indien die EEG-ontwikkelingen zulks wenselijk maken, zal deze bijlage kunnen worden aangevuld met nieuw toegelaten zoetstoffen. In voorkomend geval bovendien krachtens artikel 15 van de wet een tijdelijke maatregel worden getroffen, zodat op korte termijn het bedrijfsleven kan profiteren van een dergelijke uitbreiding in de keuze van zoetstoffen. De *bijlage* is opgebouwd uit twee onderdelen. Onderdeel A bevat de kunstmatige (door chemische synthese verkregen «intensieve») zoetstoffen. Tot nu toe betreft het de volgende stoffen: saccharine, cyclamaat, aspartaam en acesulfaam-k. In onderdeel B worden de overige toegelaten zoetstoffen opgesomd. Dat zijn tot nu toe de zogenaamde polyolen, alsmede thaumatine, zijnde een intensieve natuurlijke zoetstof. Bij de krachtens artikel 4, vierde lid, te stellen nadere eisen met betrekking tot de te gebruiken zoetstof in een produkt, zal in het algemeen de groep polyolen als geheel als te gebruiken zoetstof worden aangewezen.

In het **tweede lid** worden algemene, voor alle zoetstoffen geldende eisen geformuleerd, die betrekking hebben op het voorkómen van eventuele verontreinigingen in zoetstoffen, waarna vervolgens in het **derde lid** aan de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur de bevoegdheid is gegeven om nadere eisen te stellen aan de zuiverheid van de zoetstoffen. In het **vierde lid** worden eisen gesteld aan de verpakking van kunstmatige zoetstoffen in vloeibare vorm met het oog op passende doseermogelijkheden, welke krachtens de gebruiksaanwijzing zijn vermeld.

In *artikel 4, eerste lid*, wordt aangegeven in welke eet- en drinkwaren in beginsel zoetstoffen zouden kunnen worden gebruikt. Dat lid noemt daartoe de categorieën van eet- en drinkwaren. Hoewel de meeste categorieën voor zich spreken en dientengevolge geen toelichting behoeven, wordt daarover nog het volgende opgemerkt.

Onder bakkerswaren wordt verstaan de produkten, die in de banketbakkerij worden geproduceerd. Hieronder valt dus niet brood in de zin van het Broodbesluit (Warenwet) 1985 (Stb. 758).

Met chocoladeprodukten wordt bedoeld op die groep van waren waarvan chocolade in elk geval een kenmerkend, en doorgaans ook een waardebepalend bestanddeel is, zoals chocoladepasta. Met dessertprodukten wordt bedoeld die groep van gereede waren die doorgaans worden genuttigd ter afsluiting van de warme maaltijd, zoals pudding en toetjes. Onder waren ter bereiding van dessertprodukten wordt met name verstaan het puddingpoeder. Tafelzuren betreft de groep ingelegde groenteconserven, zoals zoetzure augurken.

In voorkomend geval kan krachtens artikel 15 van de wet een tijdelijke maatregel worden getroffen, waarbij andere categorieën van eet- of drinkwaren worden aangewezen waarin zoetstoffen aanwezig mogen zijn. Aldus kan op korte termijn het bedrijfsleven profiteren van een dergelijke uitbreiding van aangewezen categorieën. Krachtens het **tweede lid**, in samenhang met de volgende leden, kunnen door de betrokken ministers eet- of drinkwaren worden aangewezen, waarin – onder te stellen voorwaarden – toegelaten zoetstoffen mogen worden gebezigd.

De ACWW is van mening dat een dergelijke «dubbele toestemming» (krachtens de in artikel 3, eerste lid, bedoelde bijlage als «zoetje», en krachtens artikel 4 als ingrediënt) overbodig is. Dat kan niet worden onderschreven. Immers toelating van een zoetstof als «zoetje» hoeft bepaald nog niet te betekenen dat die zoetstof dan ook als ingrediënt in alle eet- of drinkwaren kan worden toegelaten. Vandaar dat de toelating als zodanig en als ingrediënt van eet- of drinkwaren gesplitst is.

De ACWW acht het gewenst dat duidelijke criteria bij de toelatingsprocedure worden gehanteerd. Zij doet daartoe een viertal suggesties. Ondergetekenden kunnen zich in die te hanteren criteria vinden, zij het dat de geschiktheid «voor diabetici» niet bij de toelating zal worden betrokken, nu een dergelijke specifieke geschiktheid niet (meer) wordt onderschreven. In principe kunnen immers alle levensmiddelen door diabetici worden genuttigd, mits door de diabetes-patiënt zelf de hand wordt gehouden aan de in zijn geval vastgestelde dagelijkse maximum hoeveelheid op te nemen koolhydraten. Op grond van het Aanduidingenbesluit waren voor bijzondere voeding (Warenwet) (Stb. 1980, 658) moet immers in geval van op speciale voedingsdoeleinden afgestemde eet- of drinkwaren steeds de desbetreffende voedingswaarde worden vermeld. Daarom zal op termijn artikel 9, eerste lid, van het Algemeen Besluit (Warenwet) komen te vervallen. Bovendien treedt op 1 november 1989 het Voedingswaardeaanduidingenbesluit (Warenwet) (Stb. 1988, 162) in werking, in welk besluit onder meer is opgenomen dat een voedingswaarde-vermelding moet worden gebezigd, indien een claim inzake een laag suikergehalte wordt gebezigd. In het **derde lid** zijn de criteria opgenomen waaraan de daadwerkelijke aanwezigheid van een krachtens het vierde lid toegelaten zoetstof als ingrediënt van eet- of drinkwaren, moet worden getoetst, alvorens de betrokken waar in de handel mag worden gebracht. Die criteria zijn de volgende:

a. De aanwezigheid van een technologisch voordeel. Daarbij moet worden gedacht aan de omstandigheid dat bij bereidingswijzen van bepaalde biersoorten, en bij bewaring na opening van de verpakking van bijvoorbeeld tafelzuren, een ongewenste gisting optreedt bij gebruik van suiker(s). Vandaar dat voor dit doel uitsluitend bepaalde zoetstoffen zonder nagistende eigenschappen kunnen worden toegepast.

b. Een voedingskundig voordeel, met name wegens een lagere energiewaarde van de betrokken eet- of drinkwaar ten opzichte van een al dan niet werkelijk bestaand produkt dat uitsluitend vanwege de afwezigheid van zoetstof of de aanwezigheid van een grotere hoeveelheid suikers van de betrokken eet- of drinkwaar afwijkt.

c. De afwezigheid van een cariogeen effect.

Krachtens het **vierde lid** kunnen de betrokken ministers nadere eisen stellen ten aanzien van de aard en de ten hoogste te gebruiken hoeveelheid van de zoetstof in een krachtens het tweede lid aangewezen eet- of drinkwaar. Daarbij speelt met name een rol de dagelijkse ten hoogste veilig te consumeren hoeveelheid van de zoetstof, en de technologische noodzaak van de soort en de te gebruiken hoeveelheid ervan.

In het **vijfde lid** ten slotte is bepaald dat aan die nadere eisen eveneens voorschriften kunnen worden verbonden met het oog op een veilige consumptie van de betrokken zoetstof. Immers wanneer die

zoetstof in een eet- of drinkwaar aanwezig mag zijn, moet bij de berekening van een veilig te achten consumptie door de mens, rekening worden gehouden met de mogelijk totale inname van die stof die zowel als «zoetje», als ingrediënt van andere eet- en drinkwaren kan worden geconsumeerd. In voorkomend geval kan dan worden voorgeschreven dat op de verpakking wordt vermeld wat het gehalte is aan die zoetstof, en wat de hoeveelheid is die de consument uit oogpunt van volksgezondheid van die zoetstof ten hoogste per dag mag consumeren.

De ACWW wordt gehoord alvorens de desbetreffende zoetstof als mogelijk ingrediënt in eet- of drinkwaren wordt toegelaten.

In het **eerste lid** van *artikel 5* worden de levensmiddelenadditieven opgesomd welke in de zoetstof aanwezig mogen zijn. Het betreft stoffen welke het gebruik van zoetstoffen vergemakkelijken, zoals verbetering van de strooibaarheid en het tegengaan van schuimwerking bij de toevoeging aan bijvoorbeeld koffie of thee. Twee groepen van die levensmiddelenadditieven worden daarin integraal toegelaten. Aangezien het niet uitgesloten is dat ook andere levensmiddelenadditieven nuttige functies kunnen hebben, is tevens de mogelijkheid opgenomen dat de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur andere levensmiddelenadditieven toelaat. Het **tweede lid** biedt de mogelijkheid aan de minister om nadere regels te stellen aan de hoeveelheid te bezigen stoffen als antischuim- en antiklontermiddelen.

Het **derde lid** bepaalt onder meer dat bepaalde specifieke levensmiddelenadditieven, ondanks dat zij tot een van de krachtens het eerste lid toegelaten groepen behoren, toch niet of slechts in beperkte mate in de eet- en drinkwaar aanwezig mogen zijn. Reden kan zijn een zodanig lage aanvaardbare dagelijkse dosis dat niet kan worden toegestaan dat die stof (ook nog) in de zoetstof wordt toegepast.

Over het aanvankelijk voorgestelde artikel 4 heeft de ACWW een aantal opmerkingen gemaakt welke geleid hebben tot splitsing van dat artikel in een artikel 6 dat algemene aanduidingsvoorschriften voor alle zoetstoffen bevat, en een artikel 7 waarin daarnaast bijzondere aanduidingsvoorschriften zijn opgenomen voor kunstmatige zoetstoffen.

Artikel 6, eerste lid, schrijft voor dat de specifieke naam voor de desbetreffende zoetstof is gereserveerd en bij de verhandeling moet worden gebezigd. In het **tweede lid** is bepaald dat de aanduiding van de voor de eindverbruiker bestemde zoetstof vergezeld moet gaan van een vermelding in woord of beeld die de zoetkracht van de waar per doseereenheid aangeeft in vergelijking tot suiker (bijvoorbeeld: theelepels, klontje), maar ook een vergelijking uitgedrukt in grammen is mogelijk.

Het **derde lid** komt inhoudelijk overeen met het zesde lid van artikel 4. De minister kan nadere regels vaststellen ten aanzien van de bij de verhandeling van zoetstoffen te bezigen vermeldingen in verband met een veilig en juist gebruik van een zoetstof, mede met het oog op de mogelijke inname van die zoetstof, welke immers ook in (andere) eet- en drinkwaren aanwezig kan zijn. Het **vierde lid** bepaalt dat de aanduiding van de zoetstof (de naam), alsmede de vermelding van de relatieve zoetkracht tevens moet worden gebezigd in winkels e.d. in geval de zoetstof niet is verpakt of zich niet bevindt in een verpakking welke kennelijk bestemd of geschikt is om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd.

Artikel 7, eerste lid, betreft de aanduiding «kunstmatige zoetstof» en de vermelding van de energiewaarde ervan. Het is gemakkelijker voor de consument om de naam «kunstmatige zoetstof» te vereenzelvigen met een synthetisch bereide en tevens intens zoete stof – en dat dus de dosering zorgvuldig moet geschieden – dan wanneer hij de individuele benamingen van die stoffen zou moeten leren. Met name nu de aanvaardbare dagelijkse inname van die groep zoetstoffen nogal laag is, is het van belang dat de consument beseft dat hij met een stof van doen

heeft welke hij bij de bereiding van een eet- of drinkwaar – niet alleen vanwege de smaak – met de nodige zorgvuldigheid moet doseren. Zowel de in artikel 6, eerste lid, bedoelde aanduiding als de voorts in dat artikel bedoelde vermeldingen moeten tevens voor kunstmatige zoetstoffen worden gebezigd, nu deze groep immers slechts een onderdeel vormt van de gehele groep zoetstoffen. Daarnaast moet krachtens het **tweede lid** de energiewaarde worden vermeld voor zover die meer bedraagt dan 0,5 kiloJoule. Reden daarvan is dat de draagstof een zodanige hoeveelheid energie kan leveren dat het eventuele energie-arme karakter van de zoetstof als zodanig, al dan niet voor een deel, teniet wordt gedaan.

Het **derde lid** is een precisering van het bepaalde in de voorgaande leden indien het betreft een verzamelverpakking (een of meer voorverpakte eenheden in bijv. een blister-verpakking).

De ACWW suggereert in haar advies om alle verplichte aanduidingen tevens te doen vermelden op de verschillende voorverpakte eenheden binnen een dergelijke verzamelverpakking. Die suggestie is niet overgenomen. Enerzijds is het immers in een aantal gevallen onmogelijk zulks te doen, anderzijds staat de noodzaak ervan niet onomstotelijk vast. Het vierde lid bepaalt dat de aanduiding «kunstmatige zoetstof», alsmede de vermelding van de relatieve zoetkracht en de vermelding van de energiewaarde, tevens moet worden gebezigd in winkels e.d. in geval de kunstmatige zoetstof niet is verpakt of zich niet bevindt in een verpakking welke kennelijk bestemd of geschikt is om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd.

Met betrekking tot de *artikelen 8 en 9* suggereert de ACWW deze samen te voegen tot één artikel. Bij de behandeling binnen dat adviesorgaan bleek namelijk dat beide artikelen aanleiding hebben gegeven tot misverstanden en meningsverschillen. Hoe het ook zij, de door de ACWW voorgestelde tekst biedt geen goed alternatief. Immers, zou de voor een bepaalde waar wettelijk gereserveerde benaming tevens gebruikt mogen worden voor een waar met een andere samenstelling, dan zal die mogelijkheid daartoe moeten worden geschapen in dit besluit. Ook valt niet uit te sluiten dat die mogelijkheid in bepaalde gevallen evenwel juist als ongewenst wordt beschouwd. In het verlengde daarvan zij erop gewezen dat in artikel 8 dat belangrijke uitgangspunt wordt verwoord, terwijl in artikel 9 slechts wordt aangegeven welke informatie in voorkomend geval op het etiket aanwezig moet zijn.

Overeenkomstig de suggestie van de ACWW is in *artikel 8* de verplichting neergelegd dat een wettelijk vastgestelde dan wel gebruikelijke verkoopbenaming van een eet- of drinkwaar waaraan suikers (mogen) zijn toegevoegd, in principe ook mag worden gebezigd voor de desbetreffende eetof drinkwaar indien naast of in plaats van suikers zoetstoffen zijn gebruikt.

In het **eerste lid** van *artikel 9* is het voorschrift opgenomen dat de aanduiding «gezoet met

» moet worden gebezigd als onderdeel van de naam van de waar indien in de waar een of meer zoetstoffen aanwezig zijn. Indien tevens een of meer der waren bedoeld in het Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977 ingrediënt van de betreffende eet- of drinkwaar zijn, volgt uit het **tweede lid** dat het woord «mede» voor de in het eerste lid bedoelde aanduiding moet worden geplaatst.

Voor dit systeem van handhaving van bestaande categoriale aanduidingen (*artikel 8*), aangevuld met de in het eerste, c.q. tweede lid bedoelde vermelding, ook indien suikers geheel zijn vervangen door zoetstoffen, is gekozen enerzijds om te voorkomen dat het bedrijfsleven gedwongen wordt andere benamingen te bezigen, en anderzijds om te voorkomen dat consument en handelaar geconfronteerd zullen worden met benamingen welke niet steeds volledig uitsluitel zouden kunnen geven over de aard van de waar. Aangezien het evenwel niet bij voorbaat

is uit te sluiten dat in bepaalde gevallen toch een andere, afwijkende benaming van dergelijke producten noodzakelijk is, is in het **derde lid** een bepaling opgenomen dat in een wettelijke regeling van die hoofdregel kan worden afgeweken.

Het **vierde lid** schrijft voor dat de namen van de gebezigde kunstmatige zoetstoffen worden vermeld achter de groepsnaam «kunstmatige zoetstof» in de lijst van ingrediënten, overeenkomstig het bepaalde in artikel 6, vijfde lid, onder b, tweede streepje, van eerder genoemde EEG-Etiketteringsrichtlijn (79/112/EEG, PbEG L 33). De overige zoetstoffen moeten met de wettelijk voorgeschreven benaming in de lijst van ingrediënten worden vermeld.

Op voorstel van de ACWW is in het **vijfde lid** een bepaling opgenomen die voorschrijft dat de in dat artikel bedoelde aanduidingen tevens worden gebezigd in winkels e.d., ingeval de (mede) met zoetstof gezoete waren niet zijn verpakt, of zich niet bevinden in een verpakking welke kennelijk bestemd of geschikt is om met de inhoud aan de eindverbruiker te worden afgeleverd.

Op grond van *artikel 10* moet het suikergehalte worden vermeld bij eetof drinkwaren waarvan een gedeelte van de normaal in de desbetreffende eet- of drinkwaren aanwezig (of de normaal te verwachten hoeveelheid) suikers is vervangen door zoetstof(fen). De bedoeling van deze bepaling is de consument informatie te verschaffen over het suikergehalte, ten einde misleiding over dat aspect van dergelijke waren te voorkomen. Aanvankelijk was voorgesteld die vermelding uitsluitend te doen bezigen indien die suikers in de «normaal» gezoete producten een kenmerkend ingrediënt zijn. Hoewel de ACWW volledig instemt met het belang van deze aanduiding, acht zij het niet gewenst dat de controlerende instantie per geval zou moeten bepalen wanneer suikers kenmerkend voor de waar zijn. Zij suggereert dan ook dat steeds het suikergehalte moet worden vermeld, in geval van aanwezigheid van zowel suikers (als ingrediënt) en zoetstof in één produkt. Dat voorstel van de ACWW is in het onderhavige artikel overgenomen.

In *artikel 12* is een tweetal wijzigingen opgenomen van het Algemeen Besluit (Warenwet). Het betreft het doen vervallen van artikel 3^{quater} zoals hierboven reeds is vermeld, alsmede een wijziging van artikel 9, eerste lid, van dat besluit, die daar rechtstreeks uit voortvloeit.

De wijzigingen van het Frisdranken- en siropenbesluit (Warenwet) en het Jam- en geconserveerde vruchtenbesluit (Warenwet) 1982, opgenomen in de *artikelen 13 en 14*, betekenen dat naast of in plaats van de in genoemde besluiten voorgeschreven aanwezigheid van suikers zoetstoffen kunnen worden gebezigd, voor zover deze in die waren krachtens het Warenwetbesluit Zoetstoffen zijn toegelaten. Voorts wordt het verbod geschrapt met betrekking tot de aanwezigheid van synthetisch bereide verzoetingsmiddelen in waren die de in het desbetreffende besluit bedoelde waren kunnen vervangen.

De in *artikel 13* opgenomen wijzigingen van het **Frisdranken- en siropenbesluit (Warenwet)** houden dan ook in schrapping van bedoeld verbod in artikel 11 van dat besluit, en de invoeging van een nieuw artikel 10a.

Die bepaling is noodzakelijk nu de zoetmakende ingrediënten onderdeel uitmaken van de identiteit van die drinkwaren. Dat nieuwe artikel maakt in beginsel mogelijk dat in dat geval het voorgeschreven minimum-suikergehalte niet van toepassing is.

De wijziging van het **Jam- en geconserveerde vruchtenbesluit (Warenwet) 1982 (artikel 14)** is – behoudens enkele kleine afwijkingen – conform het oogmerk van het door de ACWW gedane voorstel. Deze wijziging komt in hoofdzaak neer op het volgende:

– Voor zover krachtens artikel 4, tweede lid, van het onderhavige besluit bedoelde waren worden aangewezen als waren waarin bij de

bereiding zoetstoffen mogen worden gebezigd, is het voorgeschreven minimum-suikergehalte niet op dergelijke, overeenkomstig de aan die aanwijzing verbonden eisen bereide waren, van toepassing.

– De ACWW stelde voor om ook in het geval van jams e.d. (artikelen 3 tot en met 8 van het Jam- en geconserveerde vruchtenbesluit (Warenwet) 1982) steeds de voorgeschreven aanduiding voor de diverse types jam onderdeel van de aanduiding van de met zoetstoffen gezoete produkten te laten uitmaken. Dat voorstel wordt niet in zijn geheel overgenomen, aangezien het ingrediënt suiker zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht zo karakteristiek is voor die produkten, dat zeker met gehele vervanging ervan sprake is van een ander type produkt. Voor een produkt dat voor wat betreft de kenmerkende bestanddelen uitsluitend bestaat uit vruchtenpulp en zoetstof(fen), moet dan ook een andere benaming worden gekozen. Voorlopig mag evenwel nog in de benaming «jam voor diabetici» op verpakkingen van bijvoorbeeld met sorbitol bereide «jam», het woord jam worden gebruikt. Zodra artikel 9, eerste lid, van het Algemeen Besluit (Warenwet) komt te vervallen, zal echter die benaming niet meer voor een dergelijk produkt zijn toegestaan.

– Ten aanzien van vruchtenconserven in opgietsiroop (artikel 11 van het besluit) blijft de aanduiding waarin het woord «siroop» voorkomt gereserveerd voor produkten aan de opgietsiroop waarvan suiker(s) of tevens zoetstoffen zijn toegevoegd. De desbetreffende aanduidingen (zeer lichte siroop, lichte siroop, zware siroop, extra zware siroop) geven de consument een indicatie van de hoeveelheid energie die het produkt bevat. Worden uitsluitend zoetstoffen toegevoegd, dan is de categoriale aanduiding «vruchten op water», onmiddellijk gevolgd door de aanduiding bedoeld in artikel 9 van het Warenwetbesluit Zoetstoffen: «gezoet met....».

– De voorgestelde wijziging is zodanig geredigeerd dat produkten die nu op grond van afzonderlijke KB's mogen worden geproduceerd, ook onder de voorgestelde regeling mogen worden gefabriceerd.

Kernbepaling met betrekking tot het gebruik van zoetstoffen in jams is het nieuwe **artikel 8a (tweede lid)**. Die bepaling maakt het mogelijk dat de in de artikelen 3 tot en met 8 voorgeschreven benamingen tevens onderdeel uitmaken van de benamingen van de betrokken waren welke echter niet volledig met suikers, doch tevens met zoetstoffen zijn gezoet.

In **artikel 11** wordt de aanduiding «vruchten op water, lichtgezoet» vervangen door de ook in Codex Alimentarius-verband niet onbekende benaming «vruchten op zeer lichte siroop», waarin het begrip «siroop» duidt op zoeting met suikers. De toevoeging «op water» betekent dan steeds dat er geen suikers zijn toegevoegd, maar in voorkomend geval wel zoetstoffen («gezoet met») (**derde lid**). Overigens kan in zodanige waar uiteraard wel enig suiker aanwezig zijn, namelijk afkomstig van de gebruikte vruchten.

Het toegevoegde vierde lid van **artikel 22** is een noodzakelijke aanpassing om het mogelijk te maken dat voor zover de in genoemde artikelen bedoelde waren krachtens artikel 4, tweede lid, van dit besluit worden aangewezen als waren waarin bij de bereiding zoetstoffen mogen worden gebezigd, het minimum-suikergehalte op die waren niet van toepassing is (**vierde lid**).

De wijziging in artikel 25 is uitsluitend een redactionele verbetering ten opzichte van het geldende besluit. In juridisch opzicht is het namelijk beter om de in de praktijk toegelaten toleranties in de suikergehaltes niet te verwoorden bij de definitie van dat begrip (**eerste lid**), maar in het onderdeel waar de algemene etiketteringsbepalingen zijn ondergebracht (**vijfde lid**). De wijziging van **artikel 27** houdt verband met de hierboven uiteengezette schrapping van het verbod tot het gebruik van zoetstoffen in de onder het Jam- en geconserveerde vruchtenbesluit (Warenwet) 1982 vallende produkten (**zesde lid**).

Het bepaalde in *artikel 15* houdt schrapping van het vierde lid van **artikel 4** van het **Consumptieijbsbesluit (Warenwet)** in. Daardoor wordt het mogelijk (mede) door zoetstoffen gezoet consumptieijbs aan de eindverbruiker aan te bieden, zonder dat de aanduiding als bedoeld in **artikel 9** van het Algemeen Besluit (Warenwet) moet worden gebezigd.

Artikel 16 bevat een tweetal wijzigingen van het **Suiker- en stroopbesluit (Warenwet) 1977**, namelijk het vervallen van **artikel 16** aangezien, door het van kracht worden van het onderhavige besluit, het huidige stelsel van naamgeving van kunstmatige zoetstoffen is achterhaald, alsmede van **artikel 18**, tweede lid, welke bepaling kan vervallen vanwege de werking van het eerste lid van artikel 5 van het onderhavige besluit.

In *artikel 17* is in het **eerste lid** opgenomen een voorziening met betrekking tot de aanpassing van verleende koninklijke besluiten op grond van **artikel 9**, eerste lid, van het Algemeen Besluit (Warenwet) (waren voor diabetici) aan het onderhavige besluit. Het betreft in feite de verplichte aanduiding «gezoet met» welke aanduiding in die toestemmingen niet steeds is voorgeschreven. Voor zover in die KB's geen aflooptermijn is gesteld, vervallen zij in elk geval na vier jaar na de inwerkingtreding van het onderhavige besluit, waarna genoemde aanduiding dient te worden gebezigd (ONDERDEEL a). Daarnaast is een overgangsregime opgenomen in geval het desbetreffende koninklijk besluit binnen 3 maanden na de inwerkingtreding van het onderhavige besluit zou aflopen. Die termijn wordt in dat geval verlengd met 3 maanden (ONDERDEEL b). Indien de termijn langer dan 3 maanden na die datum doorloopt, is het besluit daarop van toepassing zodra die termijn is verstreken (ONDERDEEL c). Een bijzondere categorie van gevallen betreft verleende toestemmingen voor het gemengd gebruik van suiker(s) en een of meer zoetstoffen in een produkt.

Voor die groep van toestemmingen is bepaald dat zij van kracht blijven totdat zij door de Kroon worden ingetrokken (ONDERDEEL d). Ingeval evenwel de toestemmingstermijn afloopt voordat de Kroon tot intrekking is overgegaan, blijven de verleende toestemmingen van kracht totdat intrekking een feit is. Overigens blijft tot het verstrijken van de termijn, c.q. de intrekking van het desbetreffende koninklijk besluit, artikel 3^{quater} van het Algemeen Besluit (Warenwet) op dergelijke waren van toepassing (**tweede lid**).

In het **derde lid** is een overgangsbepaling opgenomen met betrekking tot kauwgom. Genoemd artikel 3^{quater} heeft namelijk geen betrekking op die waar, zodat het in dat artikel opgenomen verbod tot het gebruik van andere zoetstoffen dan saccharine of cyclamaat, niet van toepassing is op kauwgom. Om te voorkomen dat na inwerkingtreding van dit besluit zodanig gezoete kauwgom, zonder ministeriële regeling krachtens artikel 4, tweede lid, verboden zal zijn, is deze bijzondere overgangsbepaling noodzakelijk.

Aangezien artikel 17 de noodzakelijke overgangsbepalingen bevat, en de daadwerkelijke toelating van zoetstoffen geschiedt bij ministeriële regeling, kan het onderhavige besluit op korte termijn van kracht worden (*artikel 18*).

Toetsingspunten voor een sober en terughoudend wetgevingsbeleid

I Algemeen

In de inleiding is reeds aangegeven welke belangen met het besluit worden ingediend; voor de technische achtergronden zij dan ook daar naar verwezen. In EEG-verband is vooraansnóg uitsluitend overeen-

stemming bereikt over de lijst van toe te laten zoetstoffen, en niet over de vraag in welke eet- of drinkwaren zij zouden mogen worden gebezigd, noch over de vraag van de dosering. De EEG overweegt overigens om uiteindelijk toch tot een dergelijke harmonisatie te geraken.

Aangezien zoetstoffen niet als onschadelijk kunnen worden beschouwd (zie onder II), kan niet worden volstaan met het vrijlaten van het gebruik ervan in levensmiddelen. Alvorens zij mogen worden toegevoegd aan eet- of drinkwaren, zal een zorgvuldige afweging over met name nut, en voedingskundig voordeel moeten plaatsvinden. Dat zulks niet kan worden overgelaten aan lagere overheden, laat staan dat zelfregulering in aanmerking zou komen, spreekt daarom vanzelf.

Het besluit maakt de keuze in te gebruiken zoetstoffen overigens aanzienlijk ruimer dan tot nu toe het geval is.

II De doelstellingen

Het besluit houdt een liberalisering in van het gebruik van zoetstoffen, evenwel onder beperkende voorwaarden welke uitsluitend voortvloeien uit volksgezondheids-overwegingen. Zoetstoffen zijn namelijk geen normale eet- of drinkwaren, maar zij dienen te worden gerangschikt onder het begrip levensmiddelenadditieven in de voeding. Voor die groep van stoffen is – om doorgaans toxicologische redenen – per stof een waarde vastgesteld aangevende welke hoeveelheid per persoon per dag kan worden genuttigd zonder dat voor enige schade voor de gezondheid van de mens behoeft te worden gevreesd (zgn. ADI). Ook voor zoetstoffen is dat geschied, waarna vanuit de EEG het initiatief is gekomen om in communautair verband tot erkenning van de vastgestelde ADI's over te gaan.

Doel van dat initiatief was een basis te leggen om te bereiken dat levensmiddelen gezoet met zoetstoffen zoveel mogelijk ongehinderd zouden kunnen circuleren binnen de EG. Het onderhavige besluit is dan ook bedoeld om aan die wens van de EG zoveel mogelijk gevolg te geven, onder meer door het doen vervallen van de geldende verbodsbepalingen in een viertal Warenwetbesluiten.

III Normstelling, delegatie en bestuursinstrumenten

Samenhangend met het feit dat het bij (de toepassing van) zoetstoffen gaat om een deels nieuw fenomeen, is het niet mogelijk om uitsluitend op amvb-niveau regels te stellen ter zake van toelating en gebruik. Eigenschappen van de onderscheiden zoetstoffen, en dan met name de verwerkingsmogelijkheden, zijn nog niet bij alle betrokkenen bekend.

Het bedrijfsleven moet nog enige tijd experimenteren met toepassingsmogelijkheden in eet- of drinkwaren. Voordat er meer duidelijkheid ter zake zal zijn ontstaan, en ervaring op dat gebied zal zijn verkregen, zou het ondoelmatig zijn om bij nieuwe toepassingsmogelijkheden in produkten, steeds de weg van een algemene maatregel van bestuur te moeten nemen. Men dient adequaat op ontwikkelingen te kunnen reageren. In elk geval voorlopig kan de overheid niet buiten de delegatiebepalingen welke het besluit nu kent. In de praktijk zal als volgt te werk worden gegaan. Aan de hand van consumptiegegevens wordt allereerst berekend of met de gewenste toepassing beneden de eerdergenoemde ADI wordt gebleven. Vervolgens wordt globaal getoetst of aan de in het besluit opgesomde criteria, te weten technologisch nut, afwezigheid van cariogene werking of een duidelijk voedingskundig voordeel, kan worden voldaan. Is dat niet het geval dan kan de betrokken zoetstof niet voor dat doel worden benut. De daadwerkelijke aanwijzing als ingrediënt van levensmiddelen, binnen de in het besluit genoemde categorieën van eet- en drinkwaren, geschiedt door vaststelling per produkt(groep) van de te

gebruiken zoetstof(fen) en de dosering ervan. Daarmee is een zo strak mogelijk geconditioneerde delegatie-bevoegdheid voor de betrokken ministers verkregen. De betrokken verhandelaar zal overigens vervolgens zelf moeten toetsen of de betrokken eet- of drinkwaar voldoet aan een of meer van de genoemde criteria. Pas als aan die voorwaarde wordt voldaan mag de waar worden verhandeld.

De betrokken ministeriële aanwijzingen zullen in de Staatscourant bekend worden gemaakt. Een van de neveneffecten die na inwerking-treding van het besluit naar voren zullen komen is dat de tot nu toe veelvuldig voorgekomen vorm van individuele toestemming voor het gebruik van de aanduiding «voor diabetici», «suikervrij», e.d. op termijn tot het verleden zal gaan behoren. Dat betekent zowel lastenverlichting voor bedrijfsleven als voor overheid.

Het moge evenwel duidelijk zijn dat met name in de eerste periode na de totstandkoming van het onderhavige besluit de bestuurlijke lasten iets groter zullen zijn, dan het geval is na het van kracht worden van een Warenwetbesluit met geen of weinig delegatie aan bewindslieden. De verwachting is overigens gewettigd dat na die periode, waarbij gedacht moet worden aan rond een jaar, de bestuurlijke lasten aanzienlijk zullen dalen. Hetzelfde geldt voor de toezichthoudende taak van de Rijkskeuringsdienst van Waren in deze. Het is immers zeer gebruikelijk dat het uitoefenen van toezicht op nieuwe regelgeving aanvankelijk relatief veel tijd kost. Na een korte periode van gewenning bij de justitiabelen, loopt de intensiteit van de controle terug tot het normale niveau, vereist voor het adequaat uitoefenen van het toezicht op de regelgeving. Naar verwachting zal de totale omvang van de toezichthoudende taak van de Rijkskeuringsdienst van Waren niet groter worden door dit besluit. Alleen zullen – zoals gezegd – in de beginperiode binnen deze dienst wellicht tijdelijk andere prioriteiten gesteld moeten worden; daarna valt te verwachten dat er geen personele consequenties voor de toezichthoudende taak uit het van kracht worden van het besluit zullen voortvloeien. Wel wordt een der regionale diensten van de Rijkskeuringsdienst van Waren belast met de taak een gespecialiseerde functie als een soort van referentielaboratorium voor de gehele dienst op dit gebied vervullen. Voor dat doel zijn de benodigde gelden reeds beschikbaar gesteld.

IV Handhaving

Zoals dat geldt voor elk Warenwetbesluit, is de Rijkskeuringsdienst van Waren zowel belast met het toezicht op de naleving van dit besluit, als met de opsporing van strafbare feiten terzake gepleegd. Op overtreding zijn de sancties bedoeld in de Wet op de economische delicten van toepassing.

Overigens wordt niet verwacht dat met name de opsporingstaak van de Rijkskeuringsdienst van Waren verzaamd wordt met het van kracht worden van dit besluit. Tot nu toe wordt namelijk reeds gecontroleerd op de aanwezigheid binnen de normen van een tweetal zoetstoffen en op de afwezigheid van andere kunstmatige zoetstoffen in eet- of drinkwaren. Alleen zal vanaf nu gekeken moeten worden of men aan de gestelde normen van dosering en etikettering voldoet.

Ten slotte wordt opgemerkt dat mede gelet op het bovenstaande, het justitieel apparaat ten opzichte van de huidige situatie niet extra zal worden belast.

V Sociaal-economische aspecten

Zoals hierboven reeds is opgemerkt zal het onderhavige besluit het bedrijfsleven alle kansen bieden (binnen de volksgezondheidsgrenzen) om tot produktinnovatie te komen. Het grote verschil met de huidige

situatie is tweeledig:

- ten eerste wordt de potentiële keuze in zoetstoffen aanmerkelijk verruimd;
- ten tweede zal het gebruik niet langer meer feitelijk beperkt blijven tot produkten die «bestemd voor diabetici» waren.

Verwacht mag dan ook worden dat van het besluit een zekere innoverende stimulans zal uitgaan, hetgeen inmiddels reeds is gebleken uit diverse aanvragen om eet- of drinkwaren met zoetstoffen te mogen zoeten. Het moge duidelijk zijn dat met die ontwikkeling de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven, voor zover het althans betreft de vernieuwing van het assortiment, zal worden versterkt. In eerste instantie zal de produktontwikkeling nieuwe aandacht krijgen, wat ten goede zal komen aan het kennisniveau binnen de ondernemingen. De bedrijfstak met de grootste interesse voor het onderhavige besluit is de frisdrankenindustrie en -handel. Die bedrijfstak heeft het afgelopen decennium nogal aan belang ingeboet ten gunste van onder meer de mineraal- en bronwaterhandel. Met het toegestane gebruik van zoetstoffen ziet zij nieuwe afzetkansen, vooral gelegen in het inspelen op de huidige «gezondheidsrage» waarbij immers een teveel aan calorieën in de voeding doorgaans een grote rol speelt.

Dat aspect strookt overigens geheel met het overheidsbeleid, voortvloeiend uit de Nota Voedingsbeleid (II, 1983-1984, 18 156, nrs. 1 en 2) en het advies van de Voedingsraad inzake Richtlijnen Goede Voeding (d.d. april 1986).

Ten einde te voorkomen dat pas na publikatie van het besluit in het Staatsblad de diverse toepassingsaanvragen in behandeling zouden worden genomen waarmee dan weer onnodig tijdverlies zou zijn gemoeid, is de Adviescommissie Warenwet reeds doende de nodige coördinatie in deze te plegen. Spoedig na bedoelde publikatie kan dan worden overgegaan tot publikatie van de (eerste) toelating (met voorwaarden) waarin dosering van de specifieke zoetstoffen in de specifieke produktgroep zal zijn opgenomen.

VI *Varianten*

Zoals in onderdeel I reeds is gesteld, zijn varianten wel overwogen, maar zij kwamen niet in aanmerking. Het gaat immers om het belang van de volksgezondheid, in casu de samenstelling en de veiligheid van levensmiddelen, dat bij uitstek een belang is dat niet op een ander niveau dan op nationaal niveau mag en kan worden behartigd. Voor behartiging van dat belang is de Warenwet hét wettelijk kader.

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons